

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ที่มีต่อการถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษา ไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การถ่ายโอนการศึกษาประกอบไปด้วย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น
 - 1.3 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542
 - 1.4 การถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.4.1 ที่มาของการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.4.2 การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา
 - 1.4.3 การถ่ายโอนภารกิจการจัดการศึกษา
 - 1.5 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543
 - 1.6 เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.7 ขอบเขตของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 1.8 ข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการศึกษาและการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย
 - 1.9 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา
 - 1.10 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. ครอบแนวคิดในการวิจัย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

โดยชัย คำแหง (ม.ป.ป. : 38 - 39) กล่าวไว้ว่า วิสัยทัศน์การจัดการศึกษา ท้องถิ่นคือ “จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะ ที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิต ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและ ประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น”

การกิจการจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาและ วางรากฐานชีวิตการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิก และสังคม ให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม ความรู้ ความสามารถขั้นพื้นฐาน รวมทั้งสามารถค้นพบความต้องการ ความสนใจความสนใจด้านของตนเอง ด้านวิชาการ วิชาชีพ ความสามารถในการประกอบการงานอาชีพ และทักษะทางสังคม โดยให้ ผู้เรียนมีความรู้คุณธรรม และมีความสำนึกรักในความเป็นไทย

2. การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพ เป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาความรู้ ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชน รวมทั้งการรวมกลุ่ม ผู้ประกอบอาชีพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

3. การจัดการส่งเสริมกีฬา นันทนาการและกิจกรรมเด็กเยาวชน เป็นการจัด และส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการกีฬา นันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชน แก่เด็ก และเยาวชนประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย

4. การดำเนินงานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่น เป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. ส่งเสริมพัฒนาการและเตรียมความพร้อม
2. ให้เด็กอายุอยู่ในเกณฑ์ ได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. พัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มี คุณภาพและประสิทธิภาพ
4. ให้การจัดการศึกษาตามความต้องการและการดำเนินการ มีส่วนร่วม
5. ส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชนได้ออกกำลังกาย ร่วมกิจกรรมนันทนาการ และกิจกรรมพัฒนาเยาวชน

6. ให้ความรู้ความเข้าใจสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิตแก่ประชาชน
7. บำรุงการศาสนาและอนุรักษ์ บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ดังนั้น แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการเตรียมความพร้อมส่งเสริมพัฒนา ให้ความรู้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับ สภาพและความต้องการของสังคมและประเทศไทย ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตาม เจตนาرمณ์ของประชาชนในท้องถิ่น

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น

1.2.1 ความหมาย คำว่า “ความคิดเห็น” นั้น นักการศึกษาได้เสนอแนะ ความหมายไว้ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524 : 249) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นว่า เป็นการพิจารณาความเป็นจริงจากการใช้ปัญญา โดยใช้ ความคิดเป็นส่วนประกอบถึงแม้จะไม่ได้อาศัยหลักฐานพิสูจน์ยืนยันได้เสมอไปก็ตาม

ครีสมบูรณ์ แย้มกมล (2538 : 47) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็น การแสดงออกทางความรู้สึกหรือความเชื่อมั่นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งอาจเกิดจากการประเมินผลลัพธ์ หรือเหตุการณ์นั้นโดยมีอารมณ์ ประสบการณ์และ สภาพแวดล้อมในขณะนั้นเป็นพื้นฐานการแสดงออก ซึ่งอาจจะถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง อาจจะ ได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจาก คนอื่นความคิดเห็นอาจเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา โดย การแสดงความคิดเห็นอาจทำด้วยคำพูดหรือการเขียน

กู๊ด (Good, 1973 : 399) ได้ให้ความหมาย ของความคิดเห็นว่า ความคิดเห็น หมายถึงความเชื่อ การตัดสินใจ ความคิด ความรู้สึกประทับใจ ไม่ได้มาจากการพิสูจน์หรือการชี้นำหน้ากว่าเป็นการถูกต้องหรือไม่

ฮอมบี้ และพาร์นเวล (Homby and Parnwell, 1978 : 11) ได้ให้ ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความคิดหรือความเห็น ความเชื่อ การแสดงความรู้สึกการพิจารณาตัดสินใจ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจไม่ถูกต้องที่เดียว โอกาสที่จะถูกมีความเป็นไปได้สูง ซึ่งสามารถตรวจน้ำได้โดยการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นข้อคำถาม จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากความหมายของความคิดเห็นที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ ข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีการให้ความหมายของความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนี้

ประการที่ 1 ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก การตัดสินใจและการพิจารณาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะถูกต้อง หรือไม่ถูกต้องและอาจจะได้รับการยอมรับหรือปฏิเสธจากบุคคลอื่น

ประการที่ 2 ความคิดเห็นต้องอาศัยความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นองค์ประกอบ

ประการที่ 3 ความคิดเห็นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา และสามารถวัดได้จากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

ดังนั้นสรุปได้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก การยอมรับหรือความเชื่อ โดยอาศัยความรู้ อารมณ์ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมมาประกอบ ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

1.2.2 องค์ประกอบและลักษณะของความคิดเห็น

องค์ประกอบของความคิดเห็นนั้น สาริณี พงษ์เจริญไทย (2534 : 24) เห็นว่าความคิดเห็นจะต้องประกอบด้วย ความรู้หรือความคิด ความรู้สึก และความพร้อมที่จะกระทำ โดยความคิดเห็นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น จะต้องมีคุณลักษณะ 4 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ความคิดเห็นจะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกและการกระทำของบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งกำหนดพฤติกรรม

ประการที่ 2 ความคิดเห็นสามารถวัดพฤติกรรมได้

ประการที่ 3 ความคิดเห็นเกิดจากอิทธิพลทางสภาพแวดล้อม ฐานะทางเศรษฐกิจ ระดับอายุ เชwanปัญญา และระดับการศึกษา

ประการที่ 4 ความคิดเห็นทำให้เกิดความพร้อมที่จะกระทำการตอบสนองสิ่งที่เกิดขึ้น

สุชาตินี ศรีพันธุ์ (2540 : 54) เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของความคิดเห็นว่าเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ส่วนบุคคล ไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด เป็นภาวะทางจิตที่มีอิทธิพลต่อการคิด และการกระทำการของบุคคล และประสบการณ์คือเมื่อเกิดความคิดเห็นต่อสิ่งใดอย่างไรแล้วจะมีอิทธิพลต่อจิตต่อหน้าทางจากแนวความคิดดังกล่าว จึงเห็นว่า ความคิดเห็นเป็นสภาพทางจิตใจของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์การทำงานของบุคคลนั้น โดยเกิดจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์ที่เกิดกับบุคคลนั้น สรุปได้ว่าความคิดเห็นมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ความรู้สึกและการกระทำ

1.2.3 การวัดความคิดเห็น

นักวิชาการได้กล่าวถึงวิธีวัดความคิดเห็น ไว้ดังนี้

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2531 : 1 - 14) กล่าวว่า การวัดความคิดเห็น ที่แพร่หลายมี 4 วิธี คือ

วิธีของ瑟อร์สตัน (Thurston's Method) วิธีของกัตต์แมน (Gutman's scale) วิธี เอส – ดี สเกล (S-D scale : Semantic Different Scale) และวิธีวัดแบบลิเคิท (Likert's Method)

เบสท์ (Best, 1977 : 177) ได้แนะนำวิธีที่ง่ายที่สุดที่จะบอกถึง ความคิดเห็น คือ การแสดงให้เห็นถึงร้อยละของคำตอบของแต่ละข้อความในแบบสอบถาม เพราะจะทำให้เห็นว่าความคิดเห็นจะบอกในลักษณะใดและจะได้ทำตามข้อคิดเห็นเหล่านั้นได้

莫ร์แกน และคิง (Moregan and King, 1971 : 516) กล่าวว่า การที่จะ ให้ครออกความคิดเห็นนั้น ควรถามกันต่อหน้า ถ้าจะใช้แบบสอบถามสำหรับวัดความคิดเห็น จะต้องระบุให้ผู้ตอบว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย กันข้อความที่กำหนดให้

จากแนวคิดของนักวิชาการเกี่ยวกับการวัดความคิดเห็นนั้น จะเห็นได้ว่า นักวิชาการกล่าวถึงการวัดความคิดเห็นไปในลักษณะที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ประการที่ 1 การวัดความคิดเห็นสามารถกระทำได้หลายวิธี

ประการที่ 2 การวัดความคิดเห็นกระทำได้โดยใช้การตอบสนอง ต่อสิ่งเร้า ได้แก่การถามหรือการตอบข้อคำถามในแบบสอบถาม

สรุปได้ว่า การวัดความคิดเห็น หมายถึง วิธีการซึ่งทำให้บุคคลได้แสดง ความคิดเห็นออกมา เพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยใช้การถามและแบบสอบถามโดยวัดออกมา เป็นความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

1.3 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้ให้ความสำคัญกับ การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น โดยได้กำหนดไว้ในหมวด 5 นานาโยบายพื้นฐาน แห่งรัฐ มาตรา 78 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นเพียงตนเองและตัดสินใจในการ ของ ท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอด ทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ท่วงถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนา จังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนาرمณ์ ของประชาชนในจังหวัดนั้นในด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดไว้ในหมวด 9 รวม 9 มาตรา ตั้งแต่มาตรา 282 ถึงมาตรา 290

สรุปได้ว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนา湿润ของประชาชนในท้องถิ่นโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารการบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้นที่จำเป็นภายในการรอบของกฎหมาย และเพื่อกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2544 : 34)

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 30 ดังต่อไปนี้ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2544 : 24 – 25)

1. ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่ ในวันที่พระราชบัญญัติบังคับใช้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใต้กำหนดเวลา ดังนี้

1.1 ภารกิจที่ดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

1.2 ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการในเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกระบวนการที่ดำเนินการโดยนายของรัฐบาลให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

1.3 ภารกิจที่ดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลให้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายในสี่ปี

2. กำหนดเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองตามอำนาจและหน้าที่ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติให้ดี เดียว ในระยะแรกอาจกำหนดภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้แตกต่างกันได้ โดยให้เป็นไปตามความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ซึ่งต้องพิจารณาจากรายได้และบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนประชากรค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน คุณภาพในการให้บริการที่ประชาชนจะได้รับต้องไม่เกินระยะเวลาสิบปี

3. กำหนดแนวทางและหลักเกณฑ์ให้รัฐกำหนดที่ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

4. กำหนดการจัดสรรภำพและอาคาร เงินอุดหนุน และรายได้ที่ได้จากการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2544 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละห้าและในช่วงระยะเวลา ไม่เกิน พ.ศ. 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็น สัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละสามสิบห้า ทั้งนี้ โดยการ

เพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง และโดยการจัดสรรสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

5. การจัดตั้งบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวกับการบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ฐานะเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็น และความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสำหรับการกระจายอำนาจจากการศึกษานั้น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ได้กำหนดแผนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในมาตรา 16 และ 17 ที่ระบุว่า ให้เทศบาล เมืองพัทฯ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองในด้านการจัดการศึกษา โดยมีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติในการถ่ายโอนอำนาจการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังต่อไปนี้ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2545 : 130 – 131)

1. ให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ประเมินความพร้อมด้วย
2. ประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนด
3. ให้กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ถ่ายโอนสถานศึกษาตามประเภทที่กำหนดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมแล้ว โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน
4. ให้กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเป็นผู้กำหนดเกณฑ์มาตรฐาน
5. ให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจฯ กำหนดให้มีคณะกรรมการด้านการศึกษาระดับเขตพื้นที่ในระดับจังหวัดตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดที่กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษาระดับเขตพื้นที่ กำกับดูแลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งพิจารณาการจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมกันจัดการศึกษาโดยอาจดำเนินการในรูปของสหการก็ได้จากที่กล่าวมาพิจารณาได้ว่า พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ 2 ประการ คือให้บริการแก่สาธารณะอย่างอิสระและการจัดการศึกษาอย่างอิสระ

สรุปได้ว่า พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นความเป็นอิสระให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทุก ๆ ด้านที่เป็นการจัดระบบการบริการสาธารณะและด้านการจัดการศึกษาเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง

1.4 การถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.4.1 ที่มาของการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มาของการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีที่มา ดังนี้

1. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 284 กำหนด ให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับ มาตรา 43 และมาตรา 289 กำหนดว่า การจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอบรมอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ

2. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 41 และ มาตรา 42 ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 21 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประสานส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษาร่วมทั้งการเสนอแนะการจัดสรร งบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย

3. พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 มาตรา 17 และมาตรา 18 กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณูปโภคเพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นของตนโดยถือว่าการจัดการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริการสาธารณะด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 31) นอกจากนี้มาตรา 30 และมาตรา 32 ของพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดให้มีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนทั้ง 2 ฉบับ ดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการศึกษาธิการและศาสนา ให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้

3.1 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543 กำหนดให้ ภารกิจการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ เป็นภารกิจที่จะต้องถ่ายโอนให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา

3.2 แผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดขอบเขตการถ่ายโอน ดังนี้

3.2.1 ให้กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่กำหนดนโยบายแผน และมาตรฐานการศึกษาในระดับชาติและในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา ประเมินผลความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินที่กำหนดรวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุน การจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา

3.2.2 ให้กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับคณะกรรมการการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมิน ความพร้อมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาพร้อมทั้งเร่งรัดในการสร้าง ความพร้อมในกับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาได้เองโดยกำหนดให้มี คณะกรรมการเฉพาะกิจเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะและให้มีการรายงานความก้าวหน้าให้ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบอย่างต่อเนื่อง

3.2.3 เมื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผ่านเกณฑ์ประเมิน ความพร้อมให้กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษาถ่ายโอนสถานศึกษาตามประเภท ที่กำหนดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2.4 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจร่วมกันจัดการศึกษาโดยอาจดำเนินการในรูปแบบของมาตรการได้จากความเป็นมาดังกล่าวเป็นที่คาดหมายว่านโยบายการถ่ายโอนการศึกษาจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา หรือผู้มีส่วนได้เสีย หมายถึง กลุ่มที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากการถ่ายโอนสถานศึกษา ดังนี้ (นิตยา เงินประเสริฐศรี และคณะ, 2545 : 5)

1. ผู้บริหารและฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท คือ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งจะต้องรับโอนสถานศึกษา
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจะถูกโอน
3. ประชาชน ซึ่งเป็นผู้รับบริการด้านการศึกษาถ้วนหน้าต้องการให้การถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลทางบวกต่อการปฏิรูปการศึกษา จะต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือส่วนได้เสียเข้ามาร่วมในการบูรณาการให้มากที่สุด

1.4.2 การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษาดำเนินการตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมดังกล่าวจะใช้ประเมินในสามกรณี คือ กรณีจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นใหม่ สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังไม่เคยจัด กรณีขอเปลี่ยนแปลงประเภทการจัดการศึกษา สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาอยู่แล้ว และกรณีขอรับการถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก (11 ตัวชี้วัด) 5 เงื่อนไข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 12-14) ดังนี้

1. องค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ ได้แก่
 - 1.1 ประสบการณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดหรือการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา (4 ตัวชี้วัด)
 - 1.2 แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา (3 ตัวชี้วัด)
 - 1.3 วิธีการบริหารจัดการ (1 ตัวชี้วัด)
 - 1.4 การจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา (1 ตัวชี้วัด)

1.5 ระดับและประเภทการศึกษาที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการ (1 ตัวชี้วัด)

- 1.6 ความเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (1 ตัวชี้วัด)
2. เงื่อนไข 5 เงื่อนไข ได้แก่
 - 2.1 รายละเอียดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่
 - 2.1.1 ไม่เกิน 5 ล้าน ให้จัดและรับโอนระดับก่อน

ผลกระทบศึกษา

ผลกระทบศึกษา รับโอนโรงเรียนผลกระทบศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 300 คน ขึ้นไป

2.1.3 เกิน 10 ล้าน ให้จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่เกิน รับโอนสถานศึกษาระดับผลกระทบศึกษาที่มีนักเรียน 300 คน ขึ้นไป 20 ล้าน ระดับมัธยมศึกษาที่มีนักเรียน 1,500 คน ขึ้นไป

2.1.4 เป็น 20 ล้าน จัดการศึกษาพื้นฐานได้ทุกระดับ ประเภทขึ้นไป รับโอนสถานศึกษาทั่วไป และสถานศึกษาพิเศษของรัฐ

2.2 การกระจายอำนาจให้สถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน
 2.3 การจัดโครงสร้างภายในรองรับการจัดการศึกษา
 2.4 การจัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5 การจัดระบบการบริหารงานบุคคลให้มีมาตรฐานใกล้เคียงกับระบบบริหารบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ

เงื่อนไขที่ 1 ใช้บังคับก่อนประเมิน สำหรับเงื่อนไขที่ 2 – 5 ใช้บังคับหลังการประเมิน

การดำเนินการตามกฎหมาย มีรายละเอียด ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องขอรับการประเมินภายใน 180 วัน ก่อนเปิดเรียนภาคต้น

2. เขตพื้นที่การศึกษา ต้องตั้งคณะกรรมการประเมินภายใน 30 วัน นับแต่วันที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยื่นคำขอรับการประเมินฯ

3. กรรมการประเมินฯ ให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน

4. คณะกรรมการประเมินความพร้อม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา เป็นรูปโฉมภาคี จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

4.1 ผู้แทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ขอรับการประเมินฯ 3 คน

4.2 ผู้แทนของเขตพื้นที่การศึกษา 3 คน

4.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเขตพื้นที่
การศึกษาร่วมกันเสนอ 3 คน

4.4 เขตพื้นที่การศึกษา เสนอเจ้าหน้าที่เป็นเลขานุการของ
คณะกรรมการ 1 คน

4.5 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอเจ้าหน้าที่เป็น
ผู้ช่วยเลขานุการของคณะกรรมการ 1 คน เกณฑ์การผ่านการประเมินความพร้อม ระดับคะแนน
เฉลี่ย ไม่ถึง 1.50 มีความพร้อมระดับต่ำ

4.6 ให้มีส่วนร่วมในการศึกษา

4.7 ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นจัดการศึกษา
ระดับคะแนนเฉลี่ย 1.50 แต่ไม่ถึง 2.10 มีความพร้อมระดับปานกลาง

4.8 ให้จัดและโอนการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและ
ระดับประถมศึกษา

4.9 รับโอนสถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีนักเรียน
300 คน ขึ้นไป ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.10 แต่ไม่ถึง 2.70 มีความพร้อมระดับสูง

4.10 จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยกเว้นระดับ
มัธยมศึกษาตอนปลายประเพกษาชีวศึกษา

4.11 รับโอนสถานศึกษาทั่วไปของรัฐและสถานศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,500 คน ขึ้นไป ระดับคะแนนเฉลี่ย 2.70 ขึ้นไป
มีความพร้อม ระดับสูงมาก

4.12 ให้จัดและรับโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งมัธยมศึกษา
ตอนปลายประเพกษาชีวศึกษา

4.13 รับโอนสถานศึกษาทั่วไป และสถานศึกษาพิเศษของรัฐ
การปรับปรุงเกณฑ์และเงื่อนไขการถ่ายโอนสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง ใน การพิจารณาการ
ถ่ายโอนในปี 2548 เมื่อพบว่า ยังมีความไม่ชัดเจนในหลักเกณฑ์บางประการ เช่น จำนวน
โรงเรียนที่จะโอนไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ผ่านการประเมินความพร้อมจะรับโอนได้ และ
คุณสมบัติของสถานศึกษาพิเศษจะรับโอนได้มีมติ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2547 ให้ชะลอ
การถ่ายโอนการกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ตั้งคณะกรรมการ
เพื่อพิจารณาเกณฑ์ดังกล่าว ให้เกิดความชัดเจนต่อมาเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2548
คณะกรรมการจะรับโอนทรัพย์ได้พิจารณาข้อเสนอจากคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นและให้ดำเนินการประเมินความพร้อมตามกฎกระทรวงต่อไป พร้อมทั้งให้สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาถึงจำนวนสถานศึกษาที่เหมาะสมที่จะโอนในระยะแรก
ให้กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์สถานศึกษาพิเศษชัดเจน ให้มีการประเมินโรงเรียน

ที่ได้รับโอนไปแล้ว โดยหน่วยงานกลาง เช่น สำนักงานรัฐธรรมนูญ และประเมินคุณภาพ การศึกษาและให้คณบุกรุกการด้านการถ่ายโอน ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา เร่งดำเนินการในการวางแผนระบบกลไก และหลักเกณฑ์วิธีการถ่ายโอนต่อมาเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2548 คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เรื่อง การถ่ายโอนการกิจด้านการศึกษา ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรอบหนึ่ง ดังนี้

4.13.1 รับทราบมติคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องการถ่ายโอนการกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธานกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอ

4.13.2 การถ่ายโอนสถานศึกษาและบุคลากร ด้านการศึกษาไปให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังนี้ ดังนี้ คณบุกรุกการศึกษา และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้เป็นสำคัญ ทั้งต้องพิจารณา ด้านความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งสถานศึกษาและจะต้องเป็นไปด้วย ความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย โดยให้ดำเนินการประเมิน

4.13.2.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสมัครใจและแสดงความจำเจน โดยระบุสถานศึกษาที่จะขอรับโอน

4.13.2.2 สถานศึกษาซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา และครุภารกิจ ความสมัครใจ การเสนอความสมัครใจ ดังกล่าวต้องกระทำการก่อนที่การประเมินความพร้อมจะแล้วเสร็จแต่อย่างไรก็ตาม ในปี 2549 ซึ่ง เป็นปีแรกที่จะมีการถ่ายโอนให้กำหนดจำนวนสถานศึกษาที่จะถ่ายโอนไว้ ตามที่คณะกรรมการ การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอ เพื่อเป็นการนำร่องและเพื่อ การติดตามประเมินผล

4.13.3 ให้กระทรวงศึกษาธิการ รับไปดำเนินการตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแนวทาง การถ่ายโอนสถานศึกษา ตามข้อ 2 และแก้ไขกำหนดเวลาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกันด้วย

4.13.4 โดยที่พระบาทบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้ใช้บังคับมาระยะหนึ่งแล้ว ดังให้คณบุกรุกการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับไปพิจารณาบทวนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และแนวทางแก้ไข โดยให้พิจารณารวมถึงการถ่ายโอนการกิจด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้นำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีโดยด่วนต่อไปมติคณะกรรมการการกระจายอำนาจแห่งชาติ ให้มีผลให้มีการพิจารณาความเหมาะสมของจำนวนสถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละแห่งจะรับโอนในปีแรก และเปิดโอกาสให่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับโอนโรงเรียน

ที่ต้องการพัฒนาความพร้อมโดยให้เสนอแผนที่จะพัฒนาให้อยู่ในเกณฑ์ของ สำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาต่อไป ดังนั้น เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะกรรมการฯ เมื่อ วันที่ 8 พฤษภาคม 2548 กระทรวงศึกษาธิการ “ได้ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงกำหนดค หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2548 ดังนี้

4.13.4.1 การขอรับออนไลน์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ระบุชื่อสถานศึกษาที่จะขอรับออนไลน์และเสนอหลักฐานที่แสดงว่า ครูและผู้บริหาร สถานศึกษากรรมการสถานศึกษา สมัครใจด้วยเสียงข้างมากทั้งสองฝ่าย ให้ออนสถานศึกษาแห่งนั้น ”ไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเสนอหลักฐานแสดงความสมัครใจ พร้อมกับ การยื่นขอรับการประเมินความพร้อมหรือก่อนการประเมินจะแล้วเสร็จก็ได้

4.13.4.2 ในปีการศึกษา 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขอรับการประเมินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ภายในเวลาไม่น้อยกว่า 120 วัน ก่อนวันเริ่มต้นปีการศึกษา และให้ส่วนราชการ แต่งตั้งกรรมการให้แล้วเสร็จภายใน 20 วัน นับแต่วันที่ได้รับคำขอ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 5 - 17) เมื่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมให้กระทรวงศึกษาธิการและเขตพื้นที่การศึกษา ถ่ายโอนสถานศึกษาตามประเภทที่กำหนดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.13.4.3 กระทรวงศึกษาธิการออก กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข ตัวชี้วัด และระดับคุณภาพในการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547

4.13.4.4 คณะกรรมการฯ มีมติในการประชุมเมื่อ วันที่ 14 ธันวาคม 2547 ให้กระทรวงศึกษาธิการชะลอการดำเนินการถ่ายโอนสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.13.4.5 คณะกรรมการฯ มีมติในการประชุมเมื่อ วันที่ 30 สิงหาคม 2548 ให้ยกเลิกมติคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2547 และให้ ดำเนินการตามมติคณะกรรมการฯ จ่ายจำนวนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ครั้งที่ 6/2548 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2548

4.13.4.6 คณะกรรมการฯ จ่ายจำนวนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชุม ครั้งที่ 9/2548 เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2548 มีมติเกี่ยวกับการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษา ดังนี้

1) การถ่ายโอนบุคลากรด้านการศึกษาให้อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของบุคลากร คือ กรณีบุคลากรสมัครใจ ให้ตัดโอนทั้งอัตราและตัวบุคคลไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ กรณีบุคลากรไม่ประสงค์โอนไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถช่วยราชการในสถานศึกษานั้นต่อไปได้ แต่ไม่เกิน 2 ปี การศึกษา เมื่อไม่ประสงค์จะโอนไปก็ให้กลับไปสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 6.2 ปีการศึกษา 2549 ให้แบ่งระดับสถานศึกษาที่จะถ่ายโอน ดังนี้

ก. องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับโอนได้ไม่เกิน 3 โรง โดยแบ่งออกเป็น ระดับ มัธยมศึกษา ตอนปลาย ไม่เกิน 1 โรง และอีก 2 โรง อาจเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษาหรือ โรงเรียนขยายโอกาส

ข. เมืองพัทยา และเทศบาลที่เคยจัดการศึกษา รับโอนได้ไม่เกิน 2 โรง ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประถมศึกษา

ค. เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ไม่เคยจัดการศึกษา รับโอนได้ไม่เกิน 1 โรง ในระดับประถมศึกษา

ง. กรุงเทพมหานครให้กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกันพิจารณาจำนวนสถานศึกษาที่จะรับถ่ายโอน โดยให้คำนึงถึงคำนิยามสถานศึกษาพิเศษที่ได้กำหนดไว้แล้วด้วยกรณีที่สถานศึกษาใดมีความพร้อมและสมัครใจโอนไปอยู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยินดีรับโอนสถานศึกษาดังกล่าว นอกเหนือจากจำนวนดังกล่าวข้างต้น ให้สถานศึกษาและ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำความตกลงเพื่อเป็นหลักฐานยืนยัน และเสนอให้คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พิจารณาเป็นราย ๆ ไป

4.13.4.7 คณะกรรมการประเมินติดตามประเมินผลการดำเนินการ ประจำปี 2548 รับทราบมติคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการประชุมคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในวันที่ 3 พฤษภาคม 2548 การถ่ายโอนสถานศึกษาและบุคลากรด้านการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางโดยคำนึงถึงคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา และประโยชน์ที่นักเรียนจะได้เป็นสำคัญ ทั้งต้องพิจารณาด้านความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งสถานศึกษาและจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจของทั้ง 2 ฝ่าย แต่อย่างไร ก็ตาม ในปี 2549 ให้กำหนดจำนวนสถานศึกษาที่จะถ่ายโอนไว้ตามที่คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เสนอเพื่อเป็นการนำร่องและการติดตามประเมินผลและให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับแนวทางการถ่ายโอนสถานศึกษาและแก้ไขกำหนดเวลาต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน (หากข้อเสนอแนะของ รมว. เสนอต่อท่านวิษณุ)

4.13.4.8 คณะกรรมการการกระจายอำนาจ
ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการประชุม ครั้งที่ 11/2548 วันพุธที่ 21 ธันวาคม 2548
มีมติให้เดินหน้าต่อไปดังนี้

1) ยึดหลักการถ่ายโอนบันเพื่อฐานของ
ความสมัครใจของฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและความสมัครใจของสถานศึกษา ซึ่ง
ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครุ และคณะกรรมการสถานศึกษา

2) ความสมัครใจความจาก การลงคะแนน
วิธีลับ เพื่อป้องกันการใช้อิทธิพลบีบบังคับ

3) ต้องประกาศเป็นหลักการเกี่ยวกับจำนวน
สถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับโอนได้แต่เมื่อยกเว้น ซึ่งต้องมีความยุติธรรมและ
นำเข้ามาในที่ประชุม และ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อาจไม่ต้องดูเงื่อนไขตั้งคณะกรรมการพิจารณา

4) ต้องประกาศเป็นหลักการว่า การถ่ายโอน
สถานศึกษาให้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีศักยภาพ เช่น เทคนาลเมืองขึ้นไป
แต่จะต้องไม่ตัดโอกาสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่โน่น อีก ที่มีความพร้อม

5) โรงเรียนที่ถ่ายโอนไปองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น. แต่มีครุที่ไม่สมัครใจโอนสามารถ ข่าวราชการได้ระบะหนึ่งตามที่กำหนด โดยยังคง
เป็นครุสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ รับเงินเดือนจากกระทรวงศึกษาธิการ แต่อยู่ภายใต้
การบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6) การจ่ายเงินเดือนให้ใช้ระบบ GFMIS

7) ในระยะเวลาต่อไปให้พิจารณาแก้ไข
กฎหมายเพื่อให้สถานศึกษาที่ถ่ายโอนไปมีฐานะเป็นนิติบุคคล

8) ต้องหาหลักประกันว่า เมื่อครุโอนไปองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจะสามารถโอนบัญญไปปฏิบัติหน้าที่ต่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้
ง่ายและคล่องตัว

9) การแก้ไขปัญหาครุเป็นหนี้สหกรณ์ กรณี
เมื่อถ่ายโอนไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วจะยังคงสถานะสมาชิกสหกรณ์ครุและจะหัก
เงินเดือนใช้หนี้ได้หรือไม่

10) การสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
สามารถจัดการศึกษาได้เอง ด้วยระบบการประเมินความพร้อมที่แตกต่างจากการประเมินของ
กระทรวงศึกษาธิการ

4.13.4.9 กระบวนการศึกษาธิการออกแบบกราฟกระบบทรุ่นใหม่ สำหรับการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง วิธีการและเงื่อนไขการแสดงความสมัครใจให้โอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2549 แนวทางการดำเนินการตามผลการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากการดำเนินการถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเห็นได้ว่า มีขั้นตอนสำคัญ 2 ขั้นตอน คือ การสอบถามความสมัครใจของหัวหน้า 2 ฝ่าย และการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงผลการดำเนินการประเมินความพร้อมของคณะกรรมการที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแต่ตั้ง ดังนี้

เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับรายงานผลการประเมินความพร้อมจากคณะกรรมการแล้วให้ทำการตรวจสอบความถูกต้องด้านธุรการของแบบสรุปผลการประเมินความพร้อมของคณะกรรมการ หากยังไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ให้ทำการแก้ไขให้ถูกต้องเรียบร้อย ซึ่งผลจากการประเมินดังกล่าวจะปรากฏใน 2 กรณี คือ

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขอรับการประเมินและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทราบโดยเร็ว แล้วรายงานให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ

2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผ่านเกณฑ์การประเมินเมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับทราบผลการประเมินความพร้อมจากคณะกรรมการประเมินความพร้อม แล้วปรากฏว่าผ่านเกณฑ์การประเมินให้ดำเนินการดังนี้ คือ

ก. แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ เพื่อดำเนินการตามเงื่อนไขบางคับหลังผ่านการประเมินความพร้อมที่กำหนดไว้ในบัญชีรายละเอียด 2 แบบท้ายประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

การกระจายอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษา ควรกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการได้อย่างเป็นอิสระ สอดคล้องกับนโยบายและมาตรการทางการศึกษาชาติ

การจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดโครงสร้างองค์กรภายในตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อรับการบริหารจัดการโดยบุคลากรวิชาชีพและมีจำนวนบุคลากรที่เพียงพอ

การมีคณะกรรมการที่ปรึกษาในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่เสนอนโยบาย แนวทางมาตรการและมาตรฐานในการบริหารและการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์ประกอบของคณะกรรมการให้คำนึงถึงหลักการ มีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดระบบบริหารงานบุคคลให้เป็นมาตรฐานเดียวกับระบบบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของรัฐ

3) แจ้งสถานศึกษาเพื่อจัดทำบัญชีในเรื่องต่อไปนี้

- ก. การกิจที่จะถ่ายโอน
- ข. สินทรัพย์ที่จะถ่ายโอน
- ค. บุคลากรทางการศึกษาที่จะถ่ายโอน

4) รายงานผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบในปีการศึกษา 2549 ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารายงานผลให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ โดยการจัดทำบัญชีจำนวนสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินความพร้อมออกเป็น 2 บัญชี ดังนี้

ก. ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารายงานข้อมูลสถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอรับการถ่ายโอนตามบัญชี 1 ซึ่งหมายถึงบัญชีจำนวนสถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขอรับการถ่ายโอนได้ตามติดของคณะกรรมการต้องโดยให้มีรายละเอียดต่อไปนี้ เพื่อเป็นเอกสารประกอบการพิจารณา

สถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอรับการถ่ายโอนเป็นสถานศึกษาพิเศษประเภทใดใน 9 ประเภท

ข้อมูลการจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารการจัดการ สถานศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับโอนว่ามีบุคลากรตำแหน่งได้จำนวนเท่าใด และ มีความเหมาะสม ตามความจำเป็นสามารถรองรับการบริหารงานเพียงใด

ความเห็นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาว่าควรถ่ายโอนสถานศึกษานั้น ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือตรวจสอบไว้พร้อมเหตุผลและรายละเอียดประกอบ

ข. กรณีสถานศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขอรับการถ่ายโอนออกหนีจากจำนวนตาม ข้อ 3) ให้รายงานตามบัญชี 2 โดยให้มีข้อมูลการรายงานเช่นเดียวกันและต้องมีการจัดทำบันทึกความตกลงระหว่างสถานศึกษากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แสดงถึงความพร้อมและความสมัครใจของสถานศึกษาที่จะถ่ายโอน รวมทั้งความยินดีที่จะรับโอนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันเสนอผู้มีอำนาจพิจารณาดำเนินการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 56 - 57)

1.4.3 การถ่ายโอนการกิจกรรมการจัดการศึกษา

การถ่ายโอนการกิจกรรมการจัดการศึกษา ได้แก่ การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับโอนสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับหรือประเภทใด หรือหลายระดับหรือหลายประเภทการกิจด้านการจัดการศึกษาที่จะถ่ายโอนมีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 7-10)

1.4.3.1 การศึกษาท่อนวัยเรียบหรือระดับปฐมวัย (อายุ 4 – 6 ปี)

1.4.3.2 การศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่การศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษายกเว้นการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีลักษณะพิเศษ 9 ประเภทตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขอรับการถ่ายโอนจะต้องมีเงื่อนไขและเกณฑ์การประเมินความพร้อมเพิ่มเติมเป็นพิเศษ และให้ตกลงกันเป็นกรณีไปสถานศึกษาพิเศษ 9 ประเภทดังกล่าว หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีรูปแบบและลักษณะพิเศษบางประการในการจัดการศึกษา ดังนี้

ก. สถานศึกษาที่เน้นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ เนาะด้านและมุ่งให้บริการในเขตพื้นที่กว้างขวางกว่าเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แห่งใดแห่งหนึ่ง เช่น โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ซึ่งเน้นจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ ด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมสังคิตวิทยา กรุงเทพมหานคร ซึ่งเน้นความเป็นเลิศด้านดนตรี เป็นต้น

ข. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเชิงทดลอง วิจัย และพัฒนา หมายถึง สถานศึกษาที่กำหนดให้เป็นโรงเรียนเพื่อการทดลองวิจัยและพัฒนารูปแบบและวิธีการในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอยู่ในระหว่างดำเนินการ เช่น โรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (เงินกู้ธนาคารโลก) จำนวน 150 โรงเรียน โครงการทดลองใช้หลักสูตรแบบบูรณาการ โครงการ Brain Based Learning เป็นต้น

ค. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาเพื่อผู้พิการและด้อยโอกาส หมายถึง สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษและด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาเต็มศักยภาพได้แก่ โรงเรียนศึกษาพิเศษเฉพาะความพิการประเภทต่าง ๆ จำนวน 43 โรงเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 23 โรงเรียน โรงเรียนราชนูเคราะห์ จำนวน 20 โรงเรียน โรงเรียนพินิจประชาสรรค์ กรุงเทพมหานคร โรงเรียนสมเด็จพระปิยมหาราชรมณฑลเขต จังหวัดกาญจนบุรี

ง. สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสถานศึกษาตัวอย่าง หรือต้นแบบ สำหรับการจัดการศึกษาระดับภาค ในระดับจังหวัด หรือในระดับ เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึงสถานศึกษาที่กำหนดให้เป็นตัวอย่างหรือต้นแบบในการจัด การศึกษารูปแบบต่าง ๆ ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแก่ สถานศึกษาอื่น เช่น โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัด เป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ และ เป็นศูนย์สาธิตการเรียนการสอนระดับปฐมวัยในเขตพื้นที่ การศึกษาและจังหวัด จำนวน 75 โรงเรียน โรงเรียนอนุบาลต้นแบบเป็นโรงเรียนที่สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบเพื่อการเรียนการสอนใน ระดับก่อนประถมศึกษา จำนวน 1 โรงเรียน โดยจัดบนประมาณสนับสนุนให้เป็นการเฉพาะ เพื่อพัฒนาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์เป็นตัวอย่างและต้นแบบแก่สถานศึกษาทั่วไป จำนวน 921 โรงเรียน โรงเรียนมัธยมประจำจังหวัดเป็นโรงเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้เป็น โรงเรียนต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาและทำหน้าที่เป็นโรงเรียน พี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนต้นแบบของการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาในระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และจังหวัด จำนวน 75 โรงเรียน โรงเรียนในฝัน จำนวน 921 โรงเรียน โรงเรียน ต้นแบบวิถีพุทธ จำนวน 206 โรงเรียน โรงเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นภาษาอังกฤษ (English program) จำนวน 67 โรงเรียน

จ. สถานศึกษาระดับประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 300 คนขึ้นไป (สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาเดิมซึ่งให้รวมถึงโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษาด้วย) หรือสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม)

ฉ. สถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐานของ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือที่ยังขาดความพร้อมด้าน บุคลากรและระบบบริหาร ซึ่งต้องพัฒนามาตรฐานและความพร้อมก่อน เช่น สถานศึกษาใน ท้องถิ่นทุรกันดารที่ห่างไกลสถานศึกษาที่มีอัตราครุ่่นค่ากว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด ในกรณี ที่สถานศึกษายังไม่ได้รับการประเมินภายนอกรอบสองให้ใช้ผลการประเมินในรอบแรก โดยต้อง ไม่มีมาตรฐานได้ระดับคุณภาพ 1

๗. สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นให้มีลักษณะเป็นหน่วยงาน
กระจายอำนาจในรูปแบบอื่นอยู่แล้วได้แก่ สถานศึกษาที่มีฐานะเป็นองค์การมหาชน
ตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 คือโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์

๘. สถานศึกษาในโครงการตามพระราชดำริ หรืออยู่ในพระ
บรมราชานุเคราะห์ หรือสถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสต่าง ๆ เช่น
โรงเรียนในโครงการพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน
618 โรงเรียนโรงเรียนในเขตพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ จำนวน 6 โรงเรียน โรงเรียนกาญจนากิจวิทยาลัย จำนวน 10 โรงเรียน โรงเรียน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ จำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนนวมินทรราชวิทยาลัย จำนวน 5
โรงเรียน โรงเรียนนวมินทรราชวิทยาลัย จำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียน ภ.บ.ร. ราชวิทยาลัยฯ ในพระ
บรมราชูปถัมภ์โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัย โรงเรียนมกุฎเมืองราชวิทยาลัย โรงเรียน
สิรินธรราชวิทยาลัย โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติกรมหลวงราชวิถราชนครินทร์ โรงเรียนพัชร
กิตติยาภา โรงเรียนสิริวัฒนารี โรงเรียนราชินีบูรณะ โรงเรียนต้านักสวนกุหลาบ โรงเรียน
ต้านักสวนกุหลาบมหามงคล โรงเรียนอินทรศักดิ์ศึกษาลัย โรงเรียนที่จัดตั้งในโอกาส
รัชมังคลากิจเฉก จำนวน 30 โรงเรียน โรงเรียนรัชดาภิเษก จำนวน 9 โรงเรียน โรงเรียนร่มเกล้า
จำนวน 9 โรงเรียน

๙. สถานศึกษาที่มีผู้บริจากที่ดินและอาคาร มีวัตถุประสงค์
ให้รู้เป็นผู้จัดการศึกษาเองหมายถึง สถานศึกษาที่จัดตั้งขึ้นโดยมีผู้บริจากที่ดินและอาคารซึ่ง
ระบุให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดการศึกษา ทั้งนี้ต้องมีหลักฐานปรากฏชัดเจน โดยให้
สถานศึกษาต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

จัดทำบัญชีถ่ายโอนการกิจพร้อมเอกสารหลักฐาน โดยให้
ครอบคลุมถึงการกิจในการบริหารจัดการของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ
ด้านการบริหารบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

การจัดทำบัญชีดังกล่าว ให้ใช้แบบตามที่สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 56)

1.5 แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2543

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 และ
พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.
2542 กำหนดให้มีแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นกรอบ
ทิศทางและแนวทางการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ชัดเจน โดยเฉพาะ
การพิจารณาถ่ายโอนการกิจ รูปแบบการถ่ายโอนการกิจจากราชการส่วนกลางและราชการ
ส่วนภูมิภาคไปสู่องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มีกระบวนการ

ที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องกับสถานการณ์และการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น (พระราชนูญญูดิกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 : 24) วิสัยทัศน์การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 ช่วง ดังนี้

1. ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544 - 2547) ของการถ่ายโอนภารกิจตามกรอบของกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นช่วงของการปรับปรุงระบบการบริหารงานภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค รวมทั้งการพัฒนาบุคลาศาสตร์ การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากร งบประมาณและทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของภารกิจที่ถ่ายโอนจะมีทั้งการถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์และการดำเนินงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐ และจะมีบุคลากรจำนวนหนึ่งถ่ายโอนไปปฏิบัติงานภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ในช่วงที่สอง (พ.ศ. 2548 - 2553) หลังจากการถ่ายโอนในช่วง 4 ปีแรก สิ้นสุดลงจนถึงระยะเวลาการถ่ายโอนในปีที่ 10 (พ.ศ. 2548 - 2553) ตามกรอบของกฎหมายว่าด้วยการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นช่วงเปลี่ยนผ่าน มีการปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนที่จะเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ มีการรับกลไกความสัมพันธ์ระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับราชการบริหารส่วนภูมิภาค อย่างกลมกลืนรวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจการสาธารณูปโภคที่ต้องสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีขึ้น และจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถพัฒนาขีดความสามารถในการดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส

3. ในช่วงเวลาหลังจากปีที่ 10 (พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป) ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น สามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจการกำกับดูแลและการตรวจสอบ ตลอดจนการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีการพัฒนาศักยภาพทางด้านบริหารจัดการและการคลังท้องถิ่นที่เพียงพอและเป็นอิสระมากขึ้น ผู้บริหารและสภาพท้องถิ่นจะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีวิสัยทัศน์ในการบริหารราชการ บริหารส่วนภูมิภาคจะเปลี่ยน บทบาทจากฐานะผู้จัดทำบริการสาธารณะมาเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และกำกับดูแล การดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เท่าที่จำเป็นภายใต้ขอบเขตที่ชัดเจน และการปักครองส่วนห้องถินจะเป็นการปักครองตนเองของประชาชนในห้องถินอย่างแท้จริง (โภวิทย์ พวงงาม และคณะ, 2546 : 12)

กรอบแนวคิดการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปักครองส่วนห้องถิน “ได้ยึดหลักและสาระสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ด้านความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการองค์กรปักครองส่วนห้องถินย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปักครอง การบริหารจัดการการบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเอง โดยยังคงรักษาความเป็นรัฐสูตี้ไว้และความมีเอกภาพของประเทศ การมีสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และความมั่นคงของชาติ เอาไว้ได้ ตลอดจนการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองการปักครองห้องถินภายใต้ระบบประชาธิปไตย

2. ด้านการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนห้องถินรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปักครองส่วนห้องถินพึงตนเองและตัดสินใจในการกิจของตนเองได้มากขึ้น โดยปรับบทบาทและการกิจของราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาค และเพิ่มบทบาทให้ส่วนห้องถินเข้ามาร่วมในการแทน เพื่อให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาครับผิดชอบในการกิจมหาภาค และการกิจที่เกิดกว่าขีดความสามารถขององค์กรปักครองส่วนห้องถินจะดำเนินการได้ โดยกำกับดูแลองค์กรปักครองส่วนห้องถินในด้านนโยบายและด้านกฎหมายเท่าที่จำเป็น ให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคโนโลยีวิชาการและตรวจสอบติดตามประเมินผล

3. ด้านประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปักครองส่วนห้องถินรัฐต้องกระจายอำนาจให้องค์กรปักครองส่วนห้องถิน เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดีขึ้น หรือไม่ต่ำกว่าเดิม มีคุณภาพมาตรฐานการบริหารจัดการขององค์กรปักครองส่วนห้องถิน มีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพและรับผิดชอบต่อผู้ใช้บริการให้มากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชน ภาคประชาสัมคมและชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและตามตรวจสอบวัตถุประสงค์ของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปักครองส่วนห้องถิน มีวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการ คือ

3.1 เพื่อให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปักครองส่วนห้องถินอย่างต่อเนื่องตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปักครองส่วนห้องถิน พ.ศ. 2542

3.2 กำหนดกรอบทิศทางและแนวทางการกระจายอำนาจสู่องค์กรปักครองส่วนห้องถินที่ชัดเจนโดยมีกระบวนการที่ยึดหยุ่น สามารถปรับวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปและมีการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น

3.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงานของแผนปฏิบัติการ ซึ่งจะกำหนดหลักการทั่วไปในการพิจารณาถ่ายโอนภารกิจ รูปแบบการถ่ายโอนภารกิจที่ราชการบริหารส่วนกลาง และราชการบริหารส่วนภูมิภาคจะถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระยะเวลาการถ่ายโอนแนวทางการจัดแบ่งอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณสุขระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ แนวทางการจัดสรรทรัพยากรด้านการเงิน การคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และการกิจ ปรับบทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น รวมทั้งแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีรายละเอียด ดังนี้

3.3.1 ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณสุขของรัฐ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยกำหนดขอบเขต ความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณสุขของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใดที่มีความพร้อมในการรับถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และการกิจให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน 4 ปี สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทใดหรือแห่งใดที่ไม่สามารถที่จะรับการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่และการกิจภายใน 4 ปี ให้ดำเนินการถ่ายโอนภายใน 10 ปี

3.3.2 กำหนดการจัดสรรงบประมาณและการ เงินอุดหนุนและรายได้อื่นๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ รัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้ของรัฐบาลภายในปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 โดยการเพิ่มสัดส่วนอย่างต่อเนื่องตามระยะเวลาที่เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจที่ถ่ายโอน เพื่อ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณสุขได้ด้วยตนเอง และจัดสรรงบสัดส่วนที่เป็นธรรมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นด้วย

3.3.3 การจัดตั้งบประมาณรายจ่ายประจำปี ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรงบเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3.4 จัดระบบของการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

3.3.5 ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่ (โกริทัย พวงงาม และคณะ, 2546 : 31)

สรุปได้ว่า แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนกำหนดกรอบแนวคิด เป้าหมาย และแนวทางการกระจายอำนาจให้บรรลุเจตนาตามที่ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย มีกระบวนการยึดหยุ่นและสามารถปรับวิธีการให้สอดคล้องสภาพการประสบการณ์

1.6 เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีดังนี้

1.6.1 ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณูปโภคให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยกำหนดขอบเขตความรับผิดชอบในการให้บริการสาธารณะของรัฐและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเองให้ชัดเจน

1.6.2 กำหนดการจัดสรรงวด และอาการ เงินอุดหนุนและรายได้อื่นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม

1.6.3 การจัดตั้งบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดบริการสาธารณะในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้รัฐจัดสรรเงินอุดหนุนให้เป็นไปตามความจำเป็น และความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

1.6.4 จัดระบบของการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

1.6.5 ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนอำนาจและหน้าที่

1.6.6 ขอบเขตของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดบริการสาธารณะ กำหนดการจัดสรรงวด และอาการ เงินอุดหนุนและรายได้อื่น จัดตั้งบประมาณ จัดระบบ ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม

1.7 ขอบเขตของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ขอบเขตของการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้ดำเนินการ ดังนี้

1.7.1 รัฐจะกระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ อำนาจการตัดสินใจ อำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรการเงินการคลัง และบุคลากรให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประเภทต่างๆ สร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมให้ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.7.2 รัฐจะดำเนินการปรับบทบาทของราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาค ปรับโครงสร้างภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับปรุงกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง พัฒนาโครงสร้างและกลไกเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจ รวมทั้ง สร้างระบบการติดตามตรวจสอบ กำกับดูแล และประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ

1.7.3 การถ่ายโอนภารกิจและการจัดแบ่งอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง

1.8 ข้อเสนอแนะและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการศึกษาและการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย

จากการรายงานประชุมคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 3 พฤศจิกายน 2548 เนื่องจากการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่ออนาคตของชาติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีองค์กรที่กำหนดนโยบาย แผน มาตรฐาน และสนับสนุนงบประมาณในที่เดียวกัน ซึ่งทุกประเทศที่ทำการวิจัยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการ ความสัมพันธ์ด้านการศึกษา เป็นความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างเป็นความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. โดยไม่ผ่านกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้การศึกษาปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองท้องถิ่น จะต้องมีคณะกรรมการการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงเรียนที่มีความสามารถและมีศักยภาพ ต้องให้อำนาจและอิสระในการบริหาร และมีฐานะเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับสถานสำนักงาน ในช่วงระยะเปลี่ยนผ่าน ให้งบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าใช้จ่ายด้าน วิชาการอยู่ในความรับผิดชอบของ ศธ. โดยผ่านระบบ GFMIS ส่วนงบประมาณอื่นๆอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรรับผิดชอบทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาตลอดชีวิต การถ่ายโอนบุคลากรด้านการศึกษาให้อยู่บนพื้นฐานของความสมัครใจของบุคลากร ดังนี้ คือ กรณีบุคลากรสมัครใจให้ตัดโอนหันอัตราและตัวบุคคลไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีบุคลากรไม่ประสงค์โอนไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สามารถช่วยราชการในสถานศึกษานั้นต่อไปได้

แต่ไม่เกิน 2 ปีการศึกษา เมื่อไม่ประสงค์จะโอนไปก็ให้กลับไปสังกัด กระทรวงศึกษาธิการได้ในกรณีมีอัตราที่ขาดอันเนื่องมาจากการถ่ายโอน รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณหรือยัตราเพื่อบรรจุหดแทนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกระทรวงศึกษาธิการ แล้วแต่กรณี

อุทัย บุญประเสริฐ (2549 : 84 – 89) กล่าวว่า 1. ให้มีการจัดระบบการถ่ายโอนและกำหนดภารกิจของฝ่ายรับถ่ายโอนภารกิจการศึกษาให้แน่นอนและชัดเจน 2. เสนอให้กระทรวงศึกษาธิการจัดทำแผนและกำหนดแนวทางการกระจายอำนาจในการบริหารและการจัดการศึกษาของไทยให้ชัดเจนและเป็นธรรม 3. ในการกำหนดและดำเนินการกระจายอำนาจด้านการศึกษา ให้ยึดหลักการกระจายอำนาจตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเป็นหลักพื้นฐาน 4. จัดให้คณะกรรมการการศึกษาและหน่วยงานเฉพาะทางการศึกษาขึ้นในองค์กรปกครองระดับท้องถิ่นที่มีความพร้อม 5. ปรับระบบบริหาร บุคลากรครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวการพัฒนาวิชาชีพครูและมาตรฐานวิชาชีพ 6. เสนอให้จัดพิมพ์ผลการศึกษาวิจัยเรื่องนี้เผยแพร่ นำมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นและจัดให้มีการประชุม สมมนาวิเคราะห์ รับฟังความคิดเห็นเติม และจัดทำแนวทางปฏิบัติในการกระจายอำนาจทางการศึกษา และกำหนดการถ่ายโอนที่เหมาะสม เป็นรูปธรรม กำหนดหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบให้ชัดเจน กำหนดแผนการดำเนินงาน สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม ต่อไป

ดังนั้น การถ่ายโอนภารกิจการศึกษาต้องมีองค์กรที่กำหนดนโยบาย แผนมาตรฐาน ปรับระบบบริหาร บุคลากร จัดทำแนวทางปฏิบัติเป็นรูปธรรมให้ชัดเจน สนับสนุนงบประมาณ และการศึกษาต้องไม่ถูกแทรกแซงจากนักการเมืองท้องถิ่น

1.9 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา

การบริหารและการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการในการจัดการศึกษาโดยนำทรัพยากรที่มีอยู่มาดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุดั่งมุ่งหมายที่กำหนดไว้

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยเท่าที่ผ่านมานั้น สังคมขาดความเชื่อมั่นในระบบการจัดการศึกษา เพราะผลผลิตจากการจัดการศึกษาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมและท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่รับผลกระทบจากการศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการศึกษาว่าจะให้ผลของการจัดการศึกษามีทิศทางไปในทางใด โดยเฉพาะชุมชนซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับหน่วยงานจัดการศึกษา คือโรงเรียนมากที่สุด แต่ถือว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น เป็นหน้าที่ของโรงเรียน ผู้ปกครองเมื่อสั่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนแล้วก็ถือว่าหมดภาระในเรื่องการเล่าเรียนของบุตรหลานและในขณะเดียวกัน บางครั้งโรงเรียนก็ขาดความคล่องตัวหรือขาดความเป็นอิสระในการตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ ภายใต้โรงเรียน เพราะกิจกรรม และแนวทางการดำเนินงานส่วนใหญ่จะถูกกำหนดจากส่วนกลางหรือจังหวัด แล้วส่งไปให้โรงเรียน

ถือปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้งานหรือกิจกรรมบางอย่างจึงไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน หรือชุมชนแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ การบริหารงานลักษณะดังกล่าวก่อให้เกิดความสูญเปล่าในหลาย ๆ กรณี เช่น งบประมาณ เวลา บุคลากร เป็นต้น นอกจากนี้ นโยบายต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นมาเพื่อพัฒนาการศึกษานั้น เป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นระบบ ดังนั้นนโยบายที่ดีและมีคุณค่าในบางเรื่องจึงต้องถูกยกเลิกไปอย่างผ้าเสียดาย รวมไปถึงการขาดการประสานงานกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในห้องถันก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนกันแบบเรื่อง หรือใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่าในบางโอกาส

จากเหตุผลดังกล่าว จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาขึ้น ซึ่งในดิตที่ผ่านมา เคยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้ว แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะปฏิรูปจากส่วนกลางไปสู่ ส่วนภูมิภาค ส่วนกลางเป็นผู้คิดแล้วให้ส่วนภูมิภาคเป็นผู้ปฏิบัติ ทำให้เกิดความล้มเหลวในการเปลี่ยนแปลงในระยะหลัง ๆ เกิดมีแนวคิดตรงกันหลากระและว่า หากต้องการปฏิรูป การศึกษาให้ประสบความสำเร็จต้องเปลี่ยนแปลงเป็นเริ่มต้นจากส่วนภูมิภาคเข้าไปสู่ส่วนกลาง โดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐในการออกแบบหมายสนับสนุนและเอื้อต่อการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 5 - 6)

จากการปฏิรูปการศึกษาทำให้รัฐบาลจัดทำ และประกาศใช้พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กล่าวถึงการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 39 ว่าให้กระทรวงกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และ การบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง โดยที่หลักเกณฑ์และการกระจายอำนาจดังกล่าวให้เป็นไปตาม ที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 21)

จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มุ่งเน้นที่จะ ปฏิรูปการศึกษาโดยการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ส่วนภูมิภาค อาทิการ กระจายอำนาจจากการบริหารและการจัดการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การเน้นอำนาจ หน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นฐานให้มากยิ่งขึ้น หรือความต้องการให้ประชาชนใน ท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 นั้นเป็นผลมาจากการต้องการในการปฏิรูปการศึกษาของทุก ๆ ฝ่ายในสังคม โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจุดเน้นที่การกระจายอำนาจและ การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล งบประมาณ และการบริหารทั่วไป

1.10 หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2549

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 21 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามของข้อ 3 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 “การขอรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามวรรคหนึ่ง ให้ระบุชื่อสถานศึกษาที่จะขอรับโอนและเสนอหลักฐานที่แสดงถึงความสมัครใจด้วยเสียงข้างมากของผู้บริหารสถานศึกษา ครุและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษานั้นฝ่ายหนึ่ง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอีกฝ่ายหนึ่งให้โอนสถานศึกษาแห่งนั้นไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามวิธีการและเงื่อนไขที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด โดยการเสนอหลักฐานที่แสดงถึงความสมัครใจจากเสนอพร้อมกับการยื่นคำขอรับการประเมินความพร้อมหรือก่อนที่การประเมินความพร้อมจะแล้วเสร็จก็ได้”

ข้อ 2 ใหยกเลิกความในข้อ 7 แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน “ข้อ 7 ในปีการศึกษา 2549 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยื่นคำขอรับการประเมินตาม ข้อ 3 วรรคหนึ่ง เพื่อขอรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ภายในเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน ก่อนวันเริ่มต้นปีการศึกษา และให้ส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อการประเมินตามข้อ 4 ให้แล้วเสร็จภายในยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอ”

ข้อ 3 บรรดาคำขอรับการประเมินตามข้อ 3 วรรคหนึ่ง แห่งกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2547 ในปีการศึกษา 2548 ท่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ผ่านการประเมินไปแล้วก่อนวันที่กฎกระทรวงนี้ใช้บังคับ ให้มีผลใช้บังคับและดำเนินการได้ต่อไปในปีการศึกษา 2549 เว้นแต่กรณีการรับโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เสนอหลักฐานที่แสดงถึงความสมัครใจและต้องเป็นไปตามจำนวนสถานศึกษาที่จะรับโอนเพิ่มเติมด้วย โดยจัดส่งให้ส่วนราชการภายในเวลาหกสิบวัน ก่อนวันเริ่มต้นปีการศึกษาในกรณีที่อยู่ในระหว่างการพิจารณา หรือยังดำเนินการประเมินไม่แล้วเสร็จ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยื่นคำขอใหม่และดำเนินการตามกฎกระทรวงนี้ต่อไป

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่าหลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องทำตามวิธีการและเงื่อนไขที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศกำหนด โดยเสนอหลักฐานที่แสดงถึงความสมัครใจเสนอพร้อมกับการยื่นคำขอรับการประเมินความพร้อมหรือก่อนที่การประเมินความพร้อม ในระยะเวลาที่เกณฑ์กำหนด

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเรื่องที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามีผู้ทำการวิจัยอยู่น้อยผู้วิจัยจึงได้ขอเสนอรายงานการวิจัยที่ใกล้เดียง ดังนี้

ชลลดา จิตติพัฒนพงศ์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงโครงสร้างการกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศไทยปัจุบัน พบร่วม 1) โครงสร้างองค์กรการบริหารการศึกษาของญี่ปุ่น แยกเป็น 3ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น 2) ภารกิจมีการแยกออกจากกันอย่างชัดเจน โดยระดับจังหวัดทำหน้าที่ในการบริหารการจัดการศึกษา ส่วนระดับท้องถิ่นทำหน้าที่ในการจัดการศึกษา 3) ด้านงบประมาณ จะพบว่า สัดส่วนของงบประมาณระหว่างส่วนกลาง : จังหวัด : ท้องถิ่น มีลักษณะที่ลดเหลือนกันมาในลักษณะ $5:3:3$ ตามลำดับ และ 4) ตัวแปรที่สำคัญที่ช่วยให้การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาเกิดผลสำเร็จคือการเข้ามา มีส่วนร่วมของประชาชนและงบประมาณของท้องถิ่น

ธีรวัฒน์ หมุนวิเศษ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษา ตามที่ระบุไว้ในผู้บริหารการศึกษา เขตการศึกษา 8 ผลการศึกษาโดยสรุป พบร่วม ผู้บริหารการศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษาจากส่วนกลางไปส่วนภูมิภาค กำหนดขอบข่ายความรับผิดชอบของหน่วยงานการศึกษาทุกระดับให้ชัดเจน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการการศึกษาระดับจังหวัดมีสำนักงานกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และแผนบริหารบุคลากรงบประมาณ วิชาการ และจัดการศึกษาด้านอื่น ๆ ตั้งอยู่ที่สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และเห็นควรให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา แต่ต้องเป็นส่วนหนึ่งของการกระจายอำนาจการปกครอง ท้องถิ่น การบริหารบุคลากรเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรระดับจังหวัด มีคณะกรรมการข้าราชการครูจังหวัดบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูอยู่ทุกสังกัด ให้บุคลากรทางการศึกษาเป็นข้าราชการครูด้วยส่วนการตั้งงบประมาณและการจัดสรรงบประมาณนั้น ควรให้จังหวัดดำเนินการ โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมจังหวัด (ศศว.จ.) ส่วนงานด้านวิชาการ มีปัญหาด้านหลักสูตรที่เน้นวิชาการมากเกินไป ไม่สอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น เน้นการเรียน

ต่อที่สูงขึ้น ไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชีวิตของคนในสังคม และเชื่อว่าการกระจายอำนาจจะสู่ท้องถิ่นจะแก้ปัญหาได้

นที บันทวนันท์ (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงการกระจายอำนาจจากการคลังท้องถิ่น พบว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัดน่าน ไม่สามารถพึงตนเองได้ นอกจากนี้ ยังไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะประสบปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอ เป็นผลให้องค์กรบริหารส่วนจังหวัดน่านไม่สามารถเป็นองค์กรปกครองตนเองได้อย่างแท้จริง

มนตรี กนกварี (2538 : บทคัดย่อ) ศึกษาถึงนโยบายในการกระจายอำนาจของรัฐกับสถานะการปกครองของตำบล พบว่า นโยบายการกระจายอำนาจอาจไปสู่ตำบล ทำให้สถานะการปกครองท้องถิ่น มีสองสถานะซ้ำซ้อนกัน สถานะการปกครองตำบลลึกลับพัฒนาการอันนำไปสู่ปัญหานักการปกครองของตำบลและองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ ของประเทศ

โภวิทย์ พวงงาม (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ผลการสำรวจพบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้ ความเข้าใจในระบบ ระเบียบ ข้อบังคับของ องค์กรบริหารส่วนตำบล และไม่ค่อยรู้เรื่องการทำงานในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ ปลดองค์กรบริหารส่วนตำบล ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทหน้าที่และระเบียบข้อบังคับของทางราชการ

สุทธัน ขอบคำ (2540 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยรูปแบบการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ สรุปผลการวิจัยได้ว่า ผู้บริหารการศึกษาเห็นด้วยในระดับมากที่สุด และมากต่อจุดมุ่งหมายและหลักการกระจายอำนาจยังอำนาจการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ ส่วนการกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการในอนาคต ควรมีลักษณะดังนี้ อำนาจหน้าที่จัดการศึกษาระดับต่ำกว่าอุดมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการควรกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการลงมาให้องค์กรทางการศึกษาระดับจังหวัด โดยให้กระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายการศึกษา ควบคุมคุณภาพมาตรฐาน การศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการและทรัพยากร และกำกับติดตามประเมินผล การจัดการศึกษาสำหรับองค์กรทางการศึกษาระดับจังหวัดที่มีอยู่เดิมให้บูรณาเป็นองค์กรเดียว กันสังกัดจังหวัด บริหารในรูปองค์คณะบุคคล องค์คณะบุคคลประกอบด้วยผู้แทนภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และผู้แทนประชาชนในสัดส่วนที่เหมาะสม พร้อมทั้งจัดระบบการควบคุม ตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรที่กำหนดใหม่ โดยตราเป็นกฎหมาย ซึ่งคาดหวังว่าผลลัพธ์ ที่จะเกิดขึ้น คือ การบริหารการศึกษาของจังหวัดมีเอกภาพ ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และผลการจัดการศึกษา จึงจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

จำลอง กิตติศรี (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาสภาพความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี พบว่า ในด้านการเตรียมความพร้อมของโรงเรียน ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน บุคลากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีสภาพความพร้อมแตกต่างจากบุคลากรที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และบุคลากรที่มีอาชีพรับราชการมีสภาพความพร้อมแตกต่างจากบุคลากรที่มีอาชีพเกษตรกรรม

จงกล นาหรัญ และคณะ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องเห็นด้วยกับ 1) ประเด็นที่ว่าการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ณ ขณะนี้ประโยชน์ควรจะอยู่กับประชาชนและเด็ก 2) ประเด็นที่ว่า ความพร้อมด้านบุคลากร การเงิน การบริหารจัดการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีความเป็นอย่างยิ่งในการถ่ายโอนการศึกษา 3) ประเด็นที่ว่ารายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการถ่ายโอนการศึกษา 4) ประเด็นที่ว่าสวัสดิการสวัสดิภาพและสิทธิประโยชน์ของครูและบุคลากรทางการศึกษามีไม่น้อยกว่าเดิมก่อนโอนการศึกษา 5) ประเด็นที่ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง บิดา มารดา หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการได้หลากหลายแนวทาง ส่วนประเด็นที่ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นด้วย คือ 1) ประเด็นที่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ของท่านมีประสบการณ์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ 2) ประเด็นที่ว่าคุณภาพและประสิทธิภาพการจัด การศึกษาขึ้นอยู่กับการถ่ายโอนการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) ประเด็นที่ว่าการโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามระยะเวลาที่กำหนดใน พ.ร.บ.ระเบียบและขั้นตอนการกระจายอำนาจ

จันทร์ภรณ์ โป๊สมบูรณ์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาฐานแบบความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในการถ่ายโอนการกิจการจัดการศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนครปฐม พบว่า 1) ความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษา ทัศนะการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษาและความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง 2) สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลที่มี อายุ ระยะเวลาปฏิบัติงาน และพื้นที่ทำงานแตกต่างกันจะทำให้ความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษาแตกต่างกัน 3) สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบลที่มี อายุ ระดับการศึกษา ระดับชั้น อบต. ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาปฏิบัติงาน และพื้นที่ทำงานแตกต่างกัน จะมีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน 4) ความรู้ความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษามีความสำคัญกับทัศนะการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษา ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา และความคิดเห็นต่อการกิจ

ด้านการศึกษา ของส่วนกลางส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา 5) ทัศนะการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาและความคิดเห็นต่อการกิจด้านการจัดการศึกษาของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น และสถานศึกษา และความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการกิจด้านการศึกษาของส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษา แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการกิจด้านการจัดการศึกษาของส่วนกลาง

นิตยา เงินประเสริฐศรี และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความเหมาะสมใน การถ่ายโอนสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : บทสะท้อนจากกลุ่มผู้มีส่วนได้เสีย กล่าวถึงแนวทางในการถ่ายโอนสถานศึกษา 18 แนวทาง ดังนี้

1. สร้างวิสัยทัคณ์ของผู้บริหาร / ฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเรื่องการจัดการศึกษา
2. ให้คณบดีกรรมการการศึกษาที่จัดตั้งมีอิสระในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาให้ท้องถิ่น
3. ไม่กำหนดระยะเวลาของการถ่ายโอนสถานศึกษา แต่ขึ้นอยู่กับความพร้อมของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. จัดสรรรายได้ของท้องถิ่นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ของงบประมาณที่จัดเก็บได้ เพื่อ จัดการศึกษาในท้องถิ่น
5. เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ทำงานอย่างมี ประสิทธิภาพและโปร่งใส
6. สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของท้องถิ่น
7. ให้มีความยินยอมและยอมรับจากฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ ฝ่ายโรงเรียน (คณะกรรมการสถานศึกษาและครู) เพื่อการถ่ายโอนสถานศึกษา
8. ดำเนินการถ่ายโอนคน เงินงบประมาณ และงาน (การเรียนการสอน) ไปพร้อม กันเพื่อจัดการศึกษา
9. ดำเนินการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยไม่กำหนด ระดับประเภทการศึกษาหรือสถานศึกษา
10. ดำเนินการถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หากผ่านเกณฑ์ ประเมินความพร้อม
11. ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู คือ คณบดีอนุกรรมการ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (อ.ค.ศ.) รับผิดชอบงานบริหารงานบุคคลให้แก่ครูที่ โอนให้ท้องถิ่น

12. ให้องค์กรกลางบริหารงานบุคคลของห้องถิน (องค์กรกลางบริหารงานบุคคล พนักงานห้องถิน : กส.) บริหารงานบุคคลโดยใช้เหล็กเงินๆ และแนวปฏิบัติของคณะกรรมการข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (อ.ค.ศ.)

13. ให้ใช้โครงสร้างเงินเดือนเป็นไปตามบัญชีเงินเดือนของข้าราชการครู ตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

14. ให้ครูและผู้บริการต้องมีใบประกอบวิชาชีพ

15. ให้ครูและผู้บริหารคงสิทธิประโยชน์ในด้านตำแหน่งวิชาการ

16. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน

17. ให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารงานวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารทั่วไปและบริหารงานบุคคล

18. ให้มีกลไกที่เข้มแข็งเพื่อการตรวจสอบการจัดการศึกษาโดยหน่วยงานอิสระและชุมชน

สำนักงานප्रถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา (2545 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนห้องถิน พบว่า ด้านบุคลากร พบว่า องค์กรปกครองส่วนห้องถินขาดบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิและความรู้ตรงตามสาขาวิชา และความต้องการของชุมชน มีความต้องการแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมและกำลังใจแก่บุคลากร ด้านการเงิน พบว่าองค์กรปกครองส่วนห้องถิน ขาดงบประมาณสำหรับการรองรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาอย่างเพียงพอ ด้านวัสดุและอุปกรณ์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนห้องถิน ขาดวัสดุสำหรับการศึกษาในห้องถิน มีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการ พบว่า บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนห้องถิน ขาดความรู้ความเข้าใจในการถ่ายโอนการจัดการศึกษาต้องการให้มีการควบคุม กำกับนิเทศ ติดตาม การจัดการศึกษาของห้องถินอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ด้านโครงสร้างและนโยบาย พบว่า องค์กรปกครองส่วนห้องถิน ขาดการกำหนดโครงสร้างการบริหารในห้องถินที่ชัดเจน ด้านผลผลิตและการบริหาร พบว่า องค์กรปกครองส่วนห้องถิน และสถานศึกษา ขาดความร่วมมือกันในการกำหนดแนวทางการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนในห้องถิน

ธีรการ ศิริวุฒิการ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศักยภาพในการถ่ายโอนการศึกษาสู่ห้องถินขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพิษณุโลกพบว่า ความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในองค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการถ่ายโอนการศึกษาสู่ห้องถินในภาพรวมมีศักยภาพในระดับปานกลาง ส่วนด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการรับการถ่ายโอนการศึกษา

ระหว่างสมาชิกกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน และศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลระหว่างนั้น ไม่แตกต่าง

วุฒิพงษ์ ภูมิประพัทธ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุโขทัย ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในด้านการบริหารงานโรงเรียนด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครุผู้สอน ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านบุคลากรสุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 60 คน ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดเทศบาลในจังหวัดสุโขทัยด้านการบริหารโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารและครุผู้สอน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ส่วนด้านคุณลักษณะของผู้เรียนด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา เมื่อจำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

สถาพร นิกร (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของเทศบาลตำบลในจังหวัดพิษณุโลก ผลวิจัยพบว่า ด้านบริหารจัดการ ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า ในภาพรวมยังไม่มีความพร้อม ส่วนเทศบาลตำบลป่าแดงและเทศบาลตำบลลงพ้อง มีความพร้อมเพียงพอในทุกเรื่องผู้นำในชุมชนเห็นว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเรื่องความพร้อมในการจัดการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ที่มีความพร้อมในระดับมากเกือบทุกเทศบาลมีความพร้อมในระดับปานกลาง ยกเว้นเทศบาลตำบลสวัสดิ์โบสถ์ที่มีความพร้อมในระดับมาก ด้านบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า ในภาพรวมยังไม่มีความพร้อม ส่วนเทศบาลตำบลลงพ้อง มีความพร้อมเพียงพอในทุกเรื่อง ผู้นำในชุมชนเห็นว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเรื่องบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาที่มีความพร้อมในระดับมาก ส่วนเทศบาลมีความพร้อมในระดับปานกลาง ด้านงบประมาณ ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า ในภาพรวมยังไม่มีความพร้อม ส่วนเทศบาลตำบลลงพ้อง มีความพร้อมเพียงพอในทุกเรื่อง ผู้นำในชุมชนเห็นว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเรื่องงบประมาณสนับสนุนเครื่องเขียน แบบเรียน และงบประมาณในการพัฒนาสุขภาพ ด้านอาคารสถานที่ ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่า ในภาพรวมยังไม่มีความพร้อม ส่วนเทศบาลตำบลป่าแดง มีความพร้อมเพียงพอในทุกเรื่อง ผู้นำในชุมชนเห็นว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเรื่องความพร้อมของสถานที่ที่ใช้ในการจัดการศึกษาแหล่งเรียนรู้ในห้องถันที่สามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดการศึกษาที่มีความพร้อมในระดับมาก

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง (2547) ได้รายงานผลการประเมินความพร้อมในการรับการถ่ายโอนภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการประเมินการกำกับดูแล และตรวจสอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประสบการณ์ในการดำเนินงานในภารกิจที่จะรับการถ่ายโอน กรณีภารกิจที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล/เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานในการภารกิจที่รับการถ่ายโอนอยู่ในระดับปานกลาง กรณีภารกิจที่ที่ยังไม่ได้ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่งมีประสบการณ์ในการดำเนินงานในภารกิจที่จะรับการถ่ายโอนหรือภารกิจใกล้เคียงกับภารกิจที่จะรับถ่ายโอนอยู่ในระดับต่ำ สภาพแวดล้อมนอกที่สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมในการรับการถ่ายโอนภารกิจ การสนับสนุนจากหน่วยงานที่ถ่ายโอนภารกิจ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่ถ่ายโอนภารกิจต่ำ ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล/เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ประชาชน มีความเชื่อมั่นต่อศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนว่าสามารถปฏิบัติงานในการภารกิจที่รับการถ่ายโอนได้ในระดับปานกลาง สมรรถนะภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพร้อมของคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่ มีคณะผู้บริหารมีความพร้อมในการปฏิบัติงานในการภารกิจที่จะถ่ายโอนอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับเทศบาล/เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง มีคณะผู้บริหารมีความพร้อมในการปฏิบัติงานในภารกิจที่จะถ่ายโอนอยู่ในระดับปานกลาง ความพร้อมของสมาชิกสภา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล/เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง มีสมาชิกสภาที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานในการภารกิจที่จะถ่ายโอนอยู่ในระดับสูง ความพร้อมของพนักงาน/ข้าราชการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดส่วนใหญ่มีข้าราชการที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานในการภารกิจที่จะถ่ายโอนอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่เทศบาล/เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง มี พนักงานที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานในการภารกิจที่จะถ่ายโอน อยู่ในระดับสูง ความพร้อม ทางด้านงบประมาณ/รายได้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล/เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความพร้อมทางด้านงบประมาณ/รายได้ อยู่ในระดับสูง ความพร้อมทางด้านวัสดุ/อุปกรณ์/เทคโนโลยี องค์การบริหารส่วนจังหวัดและองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ ความพร้อมทางด้านวัสดุ/อุปกรณ์/เทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลางถึงสูง ในขณะเทศบาล/เมืองพัทยาส่วนใหญ่ ความพร้อมทางด้านวัสดุ/อุปกรณ์/เทคโนโลยี อยู่ในระดับต่ำ ความพร้อมทางด้านการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล/เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ มีความพร้อมทางด้าน

การบริหารงาน อยู่ในระดับปานกลาง ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรับการถ่ายโอนภารกิจ กรณีภารกิจที่ถ่ายโอนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว องค์กรบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรบริหารส่วนตำบลลูกแห่งมีความพร้อมเพื่อรับการถ่ายโอนภารกิจ อยู่ในระดับปานกลาง เทศบาล/เมืองพัฒนาส่วนใหญ่ มีความพร้อมเพื่อรับการถ่ายโอนภารกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งใดเลยที่มีความพร้อมเพื่อรับการถ่ายโอนภารกิจ อยู่ในระดับสูงกัน

ณรงค์ วิริยะกิจ (2548 : บทคัดย่อ) ทำการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรสถานศึกษาในการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับเขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษามีความคิดเห็นในการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม รายด้าน และรายข้อเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม รายด้าน และรายข้อเห็นด้วยอยู่ในระดับน้อย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นในการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมและ ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุทธิพงษ์ เพ็งพี (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการศึกษาศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุโขทัย ด้านงบประมาณ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 308 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของบุคลากรในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุโขทัย ด้านงบประมาณในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของบุคลากรในองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุโขทัย ด้านบุคลากรทั้งในภาพรวม และเป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุโขทัย โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษาของบุคลากร พ布ว่า สมาชิกที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่มีวุฒิทางการศึกษาต่างกัน มีศักยภาพในการจัดการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดสุโขทัยด้านงบประมาณโดยรวมไม่ต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบศักยภาพในการจัดการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุโขทัย โดยจำแนกตามระดับชั้นขององค์กรบริหารส่วนตำบล พนบว่าสมาชิกที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่มีระดับชั้นขององค์กรบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีศักยภาพในการจัดการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุโขทัยด้านงบประมาณโดยรวมแตกต่างกัน

สำหรับในด้านบุคลากรพบว่าสมาชิกที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรบริหารส่วนตำบล ที่มีระดับชั้นขององค์กรบริหารส่วนตำบลต่างกัน มีศักยภาพในการจัดการเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลจังหวัดสุโขทัยด้านบุคลากรโดยรวมแตกต่างกัน

สุพจน์ ชาตินันท์ (2548 : บทคัดย่อ) ศึกษาเจตนาคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะนังครรภรร้อยชัย เขต 1 และ 2 ต่อการถ่ายโอนอำนาจการจัดการศึกษา สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบร้า ครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะนังครรภรร้อยชัยเขต 1 และ 2 มีเจตนาคติต่อการถ่ายโอนอำนาจการจัดการศึกษา สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมและแยกเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเจตนาคติ ด้านความมั่นคงในรายได้และสิทธิประโยชน์ตอบแทนและด้านโอกาสความก้าวหน้าในงานอยู่ในระดับน้อย

แมคCarthy (McCarthy, 1971 : 705 – A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนกับการจัดการศึกษาในท้องถิ่น รัฐโอไฮโอ พบร้า การจัดสรรงบประมาณให้แต่ละสถานศึกษายังไม่ชัดเจน ไม่มีการประชาสัมพันธ์นโยบายในการจัดการศึกษา มีความต้องการให้มีการจัดระดับของสถานศึกษา มีความต้องการให้ประเมินคุณภาพของหลักสูตรและครูผู้สอน

แอ็บบ่า (Abba, 1990 : 26) ได้ศึกษาถึงความตึงเครียด ระหว่างการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจในนโยบายการศึกษาของประเทศไทยในจีเรีย พบร้า ความตึงเครียดดังกล่าวเกิดจากความเขิงตัวของนโยบาย ความขัดข้องด้านการบริหารเงิน และการไร้ซึ่งการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรและความทันสมัยของการฝึกหัดครู กรณีนี้ ครูส่วนใหญ่ต้องการรวมอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ เนื่องจากต้องการรักษาความมั่นคงในอาชีพของตน ในขณะที่กลุ่มผู้บริหารการศึกษาต้องการกระจายอำนาจทางการศึกษามากกว่า

แม็กมอนด์ (Magmone, 1990 : 32) ศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการกระจายอำนาจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษาธิการ พบร้า กระบวนการกระจายอำนาจ มีลักษณะที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีตัวแปรที่เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย จำนวน 4 ตัวแปร คือระบบสังคม ระบบราชการ สิ่งแวดล้อม และผลที่เกิดขึ้น ดังนี้

ประการที่ 1 ระบบสังคม เป็นผลมาจากการปรัชญาและแนวคิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาและความไว้วางใจในองค์บุคคล

ประการที่ 2 ระบบสังคม เมื่อนำมาผูกพันกับระบบราชการ จะทำให้เกิดผลกระทบต่อระดับของการกระจายอำนาจในทางบากมากขึ้น

ประกาศที่ 3 สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เช่น การขาดการประสานงาน รูปแบบของหลักสูตร ผู้ปกครอง และสหภาพครุ จะเป็นตัวช่วยผลักดันแนวคิดให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

ประกาศที่ 4 ระบบราชการและผลที่เกิดขึ้น จะเป็นตัวก่อให้เกิดกลไกในการควบคุมการทำงานในท้องถิ่น

แม้กมอนด์ ยังพบรือกว่า ด้านนี้ชี้วัดการกระจายอำนาจที่นำศึกษาอีก็คือ 1) ความใจกว้างขององค์กรคณะกรรมการ 2) แนวคิดและปรัชญาการทำงานของกระทรวงศึกษาธิการที่จะให้มีการกระจายอำนาจและกลไกกำกับ 3) ศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และ 4) ความเพียงพอของทรัพยากรด้านนี้ต่าง ๆ ดังกล่าว เมื่อนำมาพิจารณารวมกับปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นอีกแล้ว ทำให้เห็นได้ว่าระดับของการกระจายอำนาจจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับจุดสมดุลขององค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านั้น

แยงก์ (Yang, 1991 : 45) ได้ตรวจสอบถึงปัจจัยทางการเมืองที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา พบร่วม

ประกาศที่ 1 ประชาชนมีความชื่นชอบในประเด็นการกระจายอำนาจ และการเข้ามา มีส่วนร่วม แต่ในกรณีของภาระนี้นั้นประชาชนต้องการได้ข้อมูลที่มากกว่าเดิม

ประกาศที่ 2 ในกลุ่มเย้ายอย ๆ ของประชาชน แยงค์ พบร่วม มีความแตกต่างทางความคิดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประกาศที่ 3 ระดับความนิยมในการกระจายอำนาจทางการศึกษาของประชาชน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นกัน โดยเน้นในกรณีของการตัดสินใจและการสนับสนุน

ประกาศที่ 4 ความมั่นใจในโรงเรียนจะเป็นปัจจัยเชิงลบในความคิดของประชาชน

ประกาศที่ 5 ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติต่อความคิดทางการกระจายอำนาจ

ไรแอซ (Riaz, 1992 : 26) ได้ศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบการกระจายอำนาจทางการศึกษาในประเทศไทยสถาน ผลการวิจัยพบว่า

ประกาศที่ 1 ระบบการกระจายอำนาจจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับทิศทาง การดำเนินการนิเทศ การวางแผนป้องกันการแทรกแซง และการทบทวนการสร้างแนวคิด

ประกาศที่ 2 กระบวนการต่าง ๆ ต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่อง

ประกาศที่ 3 การได้รับการยอมรับจากทุกฝ่าย ซึ่งรวมถึงความรับผิดชอบในการดำเนินการด้วย

ประกาศที่ 4 รูปแบบการกระจายอำนาจอยู่ในรูปแบบของ Local Government Educational Model รูปแบบดังกล่าวต้องการคุณลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ การเข้ามาร่วมคิด ร่วมทำ โปรแกรมของชาติ การวางแผนแบบ Bottom –up approach และ การมอบอำนาจสู่ องค์การปกครองท้องถิ่นเพื่อการดำเนินการ

โจเซฟ และ บิลล์ (Joseph and Bill, 1994 : 28) ศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจในการกระจายอำนาจทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง อาจจะยังมองไม่เห็นถึงระดับของการมอบอำนาจให้และความเป็นเจ้าของอำนาจในการตัดสินใจที่มีการเชื่อมโยงกับการกระจายอำนาจ 2) ผู้กำหนดนโยบายการศึกษาอาจมีการตอบสนองเมื่อแน่ใจว่าการกระจายอำนาจสามารถถ่ายทอดคุณภาพของ การศึกษาได้ 3) การกระจายอำนาจ การตัดสินใจเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษาได้ โดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของบริหารการศึกษา 4) โครงสร้างของการกระจายอำนาจอยู่ในลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

จากการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นถึง รูปแบบของการกระจายอำนาจการบริหาร การศึกษาและการกระจายอำนาจจากการจัดการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษา โครงสร้างของการกระจายอำนาจ การกระจายอำนาจและปัญหาในการกระจายอำนาจของหน่วยงาน ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานขององค์กรบริหารส่วนตำบล ปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ และผลกระทบที่มีต่อการกระจายอำนาจ รวมทั้งด้านนิติวัสดุการกระจายอำนาจ ซึ่งมีผลต่อความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อ การถ่ายโอนภารกิจการศึกษาไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น